

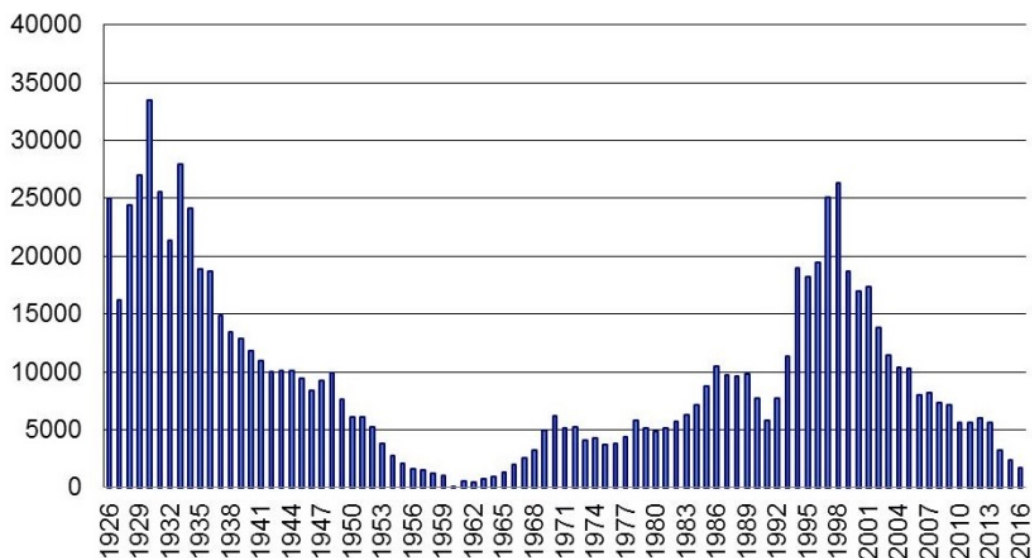
GOODNIGHT TO SLEEPING SICKNESS

Fact sheet eliminatie slaapziekte tegen 2025

Achtergrond

- Slaapziekte (officieel Human African Trypanosomiasis, of Menselijke Afrikaanse Trypanosomiasis) is een **dodelijke ziekte veroorzaakt door parasieten die overgebracht worden door de tsetseevlieg**. Ze komt alleen voor in Afrika.
- De slaapziekte kenmerkt zich in een eerste fase door koorts en een algemene verzwakking. **In een vergevorderd ziektestadium leidt slaapziekte tot coma**, vandaar de naam van de ziekte. Zonder behandeling is de ziekte altijd dodelijk.
- De diagnose is complex, de beschikbare geneesmiddelen zijn toxisch en moeilijk toe te dienen, met vaak zware bijwerkingen. De bestrijding van slaapziekte vereist daarom veel middelen en speciaal opgeleid personeel.
- De Wereldgezondheidsorganisatie raamt het reële aantal gevallen wereldwijd op **20.000**. Indien de ziekte niet wordt geëlimineerd, lopen **65 miljoen mensen** het **risico om slaapziekte op te lopen**.
- De ziekte kwam vroeger voor in 24 landen, momenteel nog in 13. Meer dan 85% van de nieuwe gevallen situeert zich in de Democratische Republiek Congo.
- **De bestrijding bestaat hoofdzakelijk uit actieve opsporing en behandeling van geïnfec-teerde mensen, nog vóór ze ziek worden**. Omdat de meeste gevallen zich voordoen in afgelegen rurale gebieden, worden hiervoor mobiele teams ingezet. De geschiedenis leert dat de ziekte snel weer opflakkert als de inspanningen verslappen, zo lang ook het laatste geval niet geëlimineerd is (zie figuur 1).
- Slaapziekte werd door de Wereldgezondheidsorganisatie bestempeld als **één van de "verwaarloosde tropische ziekten"** die in aanmerking komen voor eliminatie.

Figuur 1: Slaapziektegevallen per jaar in DR Congo, 1926- 2016

De historische rol van België

- Internationaal wordt België erkend als een pionier in het bestrijden van de slaapziekte. Naast de **wereldgerenommeerde wetenschappelijk expertise van het Instituut voor Tropische Geneeskunde in Antwerpen**, heeft dit veel te maken met de **belangrijke inspanningen die ons land leverde in de Democratische Republiek Congo, de voornaamste haard van slaapziekte**. Door deze inspanningen in de periode tot aan de onafhankelijkheid was slaapziekte in Congo bijna verdwenen.
- **Tijdens de eerste jaren van de onafhankelijkheid is het probleem verwaarloosd** en liep het aantal gevallen geleidelijk weer op. In 1998 werden meer dan 25.000 gevallen gerapporteerd.
- De **meest gebruikte diagnostische test voor slaapziekte**, de CATT-test, werd meer dan 40 jaar geleden door het ITG ontwikkeld en wordt al decennialang in het Instituut geproduceerd.
- **België bood vanaf 1994 opnieuw steun aan de slaapziektebestrijding**, eerst via een urgentieprogramma uitgevoerd door drie niet-gouvernementele organisaties (MEMISA, Artsen Zonder Grenzen en FOMETRO). Van 1998 tot 2013 werd die steun verleend via het Belgisch Ontwikkelingsagentschap BTC en kwam het *Programme National de Lutte contre la Trypanosomiase Humaine Africaine* (PNLTHA) tot stand. Vanaf 2014 verloopt deze steun via het Instituut voor Tropische Geneeskunde als onderdeel van zijn raamakkoord met de Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp (DGD). Jaarlijks worden op het terrein 2 miljoen mensen onderzocht op slaapziekte.
- Deze hernieuwde Belgische steun was succesvol en resulteerde in een scherpe daling van het jaarlijks aantal nieuwe gediagnosticeerde gevallen. **De definitieve eliminatie van slaapziekte komt daarmee in zicht.**
- **Het ITG leidt sinds 2013 tevens een onderzoeksprogramma over de slaapziektebestrijding**, gesteund door de Bill & Melinda Gates Foundation en in samenwerking met

internationale consortia. De vernieuwde aanpak is gebaseerd op nieuwe diagnostica (sneltesten), effectievere vliegenvallen, digitale dataverwerking en efficiënter bevolkingsonderzoek.

Waarom nu het moment is om slaapziekte definitief te elimineren

De definitieve en wereldwijde eliminatie van slaapziekte komt binnen bereik omdat het aantal gevallen steeds kleiner wordt en omdat er op verschillende vlakken belangrijke vooruitgang is geboekt:

- **Diagnose**

Vandaag zijn er **sneltesten** beschikbaar die het mogelijk maken om nieuwe gevallen sneller en preciezer op te sporen.

- **Behandeling**

Vanaf 2018 zal behandeling mogelijk zijn via **medicatie in pilvorm** en niet langer via inspuitingen. Deze medicatie zal ook **veel veiliger** zijn dan voorheen.

- **Bestrijding**

De bestrijding van de tsetsevlieg kan **efficiënter** via kleinere *tiny targets* die vliegen aantrekken en vernietigen. De omvorming van de mobiele ploegen in kleinere, flexibele eenheden verhoogt de efficiëntie en de duurzaamheid van het bevolkingsonderzoek.

- **Digitale revolutie**

De bevolkingsopsporing verloopt efficiënter via de elektronische registratie van gegevens. Via een combinatie van deze gedigitaliseerde gegevens met satellietgegevens over het natuurlijk milieu is het mogelijk om veel gerichter de bronnen van besmetting te achterhalen.

- **Internationale coalitie**

Voor het eerst staat er een **brede internationale coalitie** klaar om slaapziekte definitief uit te schakelen. België, de Bill & Melinda Gates Foundation, het Instituut voor Tropische Geneeskunde en partners uit de farmaceutische sector slaan daarvoor de handen in elkaar. De ambitie wordt gesteund door de [London Declaration van 2012](#), onder leiding van de Wereldgezondheidsorganisatie.

“Goodnight to sleeping sickness”: de Belgische Ontwikkelingssamenwerking, Gates Foundation en ITG bundelen krachten

- **De *Sustainable Development Goals* zijn duidelijk: tegen 2030 extreme armoede bannen en niemand achterlaten.** SDG 3 stelt een gezond leven voor iedereen als doel. Dat kunnen we alleen maar bereiken door het uitroeien van verwaarloosde tropische ziekten die vooral 's werelds armste mensen treffen.
- Onder impuls van minister van Ontwikkelingssamenwerking Alexander De Croo heeft België besloten om de leiding te nemen in het elimineren van de slaapziekte. Deze keuze is logisch: België heeft niet alleen een **track record in het bestrijden van de ziekte**, we hebben ook de **wetenschappelijke expertise** om erin te slagen.
- **België maakt voor het definitief elimineren van de slaapziekte over de volgende negen jaren 25,3 miljoen euro vrij** (27 miljoen US dollar). Op basis van het engagement van België en de *credentials* die we voor kunnen leggen zegde de Bill & Melinda Gates Foundation toe om een zelfde bedrag vrij te maken.
- **De Congolese autoriteiten onderschrijven dit internationale initiatief volledig**, temeer daar het programma ook de basisgezondheidszorg en de bestrijding van andere ziekten zal versterken.
- **Het ITG zal het programma coördineren** met de Directie-Generaal Ontwikkelingssamenwerking en Humanitaire Hulp (DGD), het Belgisch Ontwikkelingsagentschap BTC, de Congolese autoriteiten en andere Belgische en internationale partners.

Meer informatie:

- [Verwaarloosde tropische ziekten \(WHO\)](#)
- [Fact sheet slaapziekte \(WHO\)](#)
- [London Declaration on Neglected Tropical Diseases \(2012\)](#)
- [Het ITG en slaapziekte](#)

